

Spodbujevalno učenje pri igranju namiznih iger (angl. *Reinforcement learning in board games*)

Tim Kalan

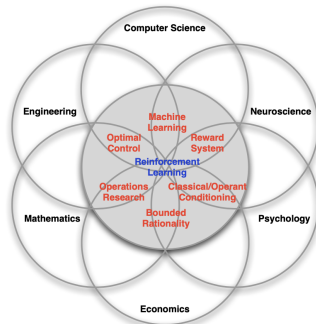
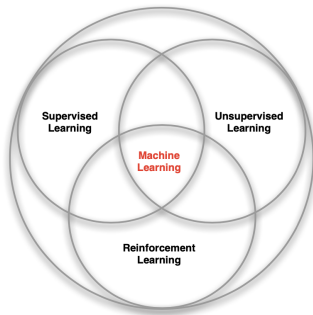
Mentor: izr. prof. dr. Marjetka Knez

Fakulteta za matematiko in fiziko

30. marec 2021

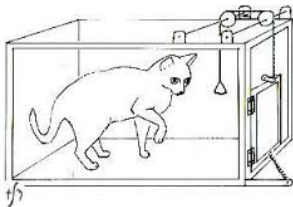
Napovednik

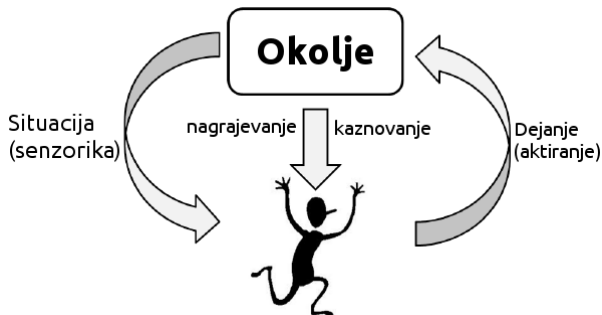
- ▶ Motivacija,
- ▶ problem spodbujevalnega učenja,
- ▶ algoritmi,
- ▶ namizne igre.

Motivacija: Instrumentalno pogojevanje

- ▶ Psihološko motivirana podlaga.
- ▶ **Nagrade in kazni.**

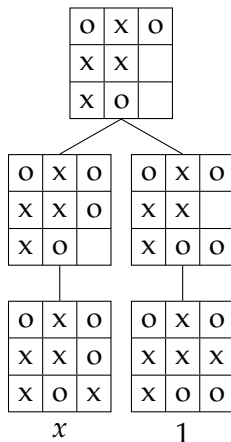

Primer 1: robot se uči hoje

- ▶ **Situacija/Stanje:** položaj v sobi in stanje nog,
- ▶ **Nagrada:** 1 za doseg vrat, 2 za ključ, -0.5 za časovni korak,
- ▶ **Okolje:** soba in senzorji, ki govorijo o položaju,
- ▶ **Akcija:** Premik noge.

Primer 2: križci in krožci

- ▶ **Situacija/Stanje:** stanje na plošči,
- ▶ **Nagrada:** 1 za zmago, -1 za poraz, x za izenačenje/potezo,
- ▶ **Okolje:** nasprotnik, plošča, sodnik, nagrajevalec,
- ▶ **Akcija:** postavitve X oz. O na ploščo.

Ideja

- ▶ Agent »pade« v okolje.
- ▶ S poskušanjem se nauči pravih akcij.
- ▶ Svoje znanje izkoristi za maksimizacijo nagrade.

Ideja

- ▶ Agent »pade« v okolje.
- ▶ S poskušanjem se nauči pravih akcij.
- ▶ Svoje znanje izkoristi za maksimizacijo nagrade.

Hipoteza 1 (Hipoteza o nagradi).

Vse cilje je mogoče opisati kot maksimizacijo neke kumulativne numerične nagrade.

Formalizacija: Markovski proces odločanja 1

Definicija 2 (Markovska veriga).

*Slučajni proces $(S_t)_{t=0}^T$ na končnem verjetnostnem prostoru (Ω, \mathcal{F}, P) je **Markovska veriga**, če velja Markovska lastnost*

$$P(S_{t+1} = s_{t+1} \mid S_t = s_t, \dots, S_0 = s_0) = P(S_{t+1} = s_{t+1} \mid S_t = s_t)$$

Formalizacija: Markovski proces odločanja 1

Definicija 2 (Markovska veriga).

*Slučajni proces $(S_t)_{t=0}^T$ na končnem verjetnostnem prostoru (Ω, \mathcal{F}, P) je **Markovska veriga**, če velja Markovska lastnost*

$$P(S_{t+1} = s_{t+1} \mid S_t = s_t, \dots, S_0 = s_0) = P(S_{t+1} = s_{t+1} \mid S_t = s_t)$$

- ▶ Prihodnost je neodvisna od preteklosti, če poznamo sedanjost

Formalizacija: Markovski proces odločanja 1

Definicija 2 (Markovska veriga).

Slučajni proces $(S_t)_{t=0}^T$ na končnem verjetnostnem prostoru (Ω, \mathcal{F}, P) je **Markovska veriga**, če velja Markovska lastnost

$$P(S_{t+1} = s_{t+1} \mid S_t = s_t, \dots, S_0 = s_0) = P(S_{t+1} = s_{t+1} \mid S_t = s_t)$$

- ▶ Prihodnost je neodvisna od preteklosti, če poznamo sedanjost
- ▶ $p_{ss'} := P(S_{t+1} = s' \mid S_t = s) \rightarrow \mathcal{P} := [p_{ss'}]_{s,s' \in \mathcal{S}}$, \mathcal{S} je množica stanj
- ▶ Markovska veriga je torej dvojica $(\mathcal{S}, \mathcal{P})$

Formalizacija: Markovski proces odločanja 2

Definicija 3 (Markovski proces nagrajevanja).

Markovski proces nagrajevanja je nabor $(S, \mathcal{P}, \mathcal{R}, \gamma)$, kjer je

- ▶ S (končna) množica stanj,
- ▶ \mathcal{P} prehodna matrika, kjer $\mathcal{P}_{ss'} = P(S_{t+1} = s' \mid S_t = s)$,
- ▶ \mathcal{R} nagradna funkcija $\mathcal{R}_s = E[R_{t+1} \mid S_t = s]$,
- ▶ $\gamma \in [0, 1]$ je diskontni faktor.

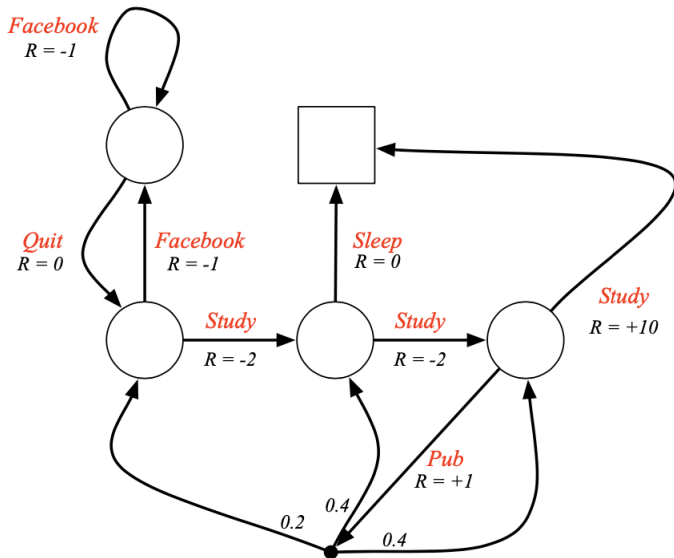
Formalizacija: Markovski proces odločanja 3

Definicija 4 (Markovski proces odločanja).

Markovski proces odločanja (MDP) je nabor $(\mathcal{S}, \mathcal{A}, \mathcal{P}, \mathcal{R}, \gamma)$, kjer je

- ▶ \mathcal{S} (končna) množica stanj,
- ▶ \mathcal{A} (končna) množica akcij oz. dejanj,
- ▶ \mathcal{P} prehodna matrika, kjer $\mathcal{P}_{ss'}^a = P(S_{t+1} = s' \mid S_t = s, \mathbf{A}_t = \mathbf{a})$,
- ▶ \mathcal{R} nagradna funkcija $\mathcal{R}_s^a = E[R_{t+1} \mid S_t = s, \mathbf{A}_t = \mathbf{a}]$,
- ▶ $\gamma \in [0, 1]$ diskontni faktor.

Primer: MDP

Agent 1

- ▶ Strategija (angl. *Policy*)
- ▶ Vrednostna funkcija (angl. *Value function*)
- ▶ (Model)

Agent 2: strategija

Definicija 5.

- ▶ *Deterministična strategija* stanju s priredi akcijo a ,

$$\pi(s) = a.$$

- ▶ *Stohastična strategija* za vsako stanje s pove verjetnosti vseh možnih akcij a ,

$$\pi(a|s) = P(A_t = a \mid S_t = s).$$

Agent 3: vrednostna funkcija

Definicija 6 (Povračilo).

$$G_t = R_{t+1} + \gamma R_{t+2} + \dots = \sum_{k=0}^{\infty} \gamma^k R_{t+k+1}$$

Definicija 7 (Vrednostna funkcija).

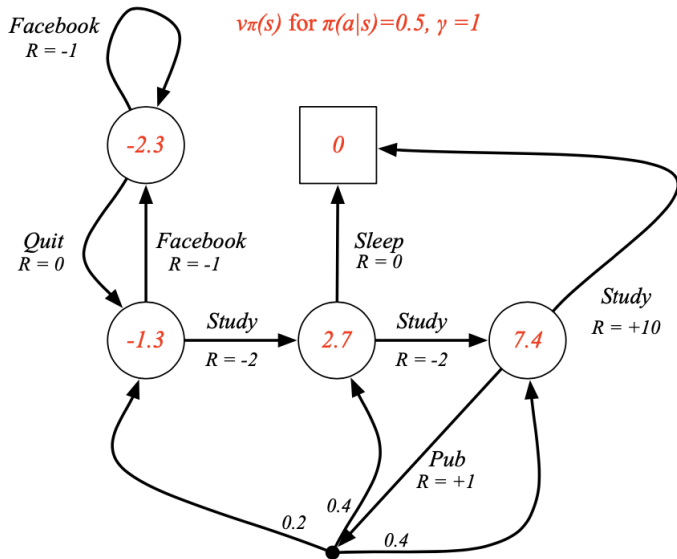
- ▶ *Vrednostna funkcija stanja je pričakovana vrednost povračila, če se vedemo skladno s strategijo π*

$$v_{\pi}(s) = \mathbb{E}[G_t \mid S_t = s].$$

- ▶ *Vrednostna funkcija akcije je podobna prejšnji, le da sprosti prvo akcijo*

$$q_{\pi}(s, a) = \mathbb{E}[G_t \mid S_t = s, A_t = a].$$

Primer: strategija in vrednostna funkcija

Algoritmi

- ▶ Učenje prek strategije ali **vrednostne funkcije**.
- ▶ Celoten problem je **načrtovanje**:
 - ▶ Napovedovanje - ugotavljanje vrednosti.
 - ▶ Upravljanje - iskanje optimalne strategije.

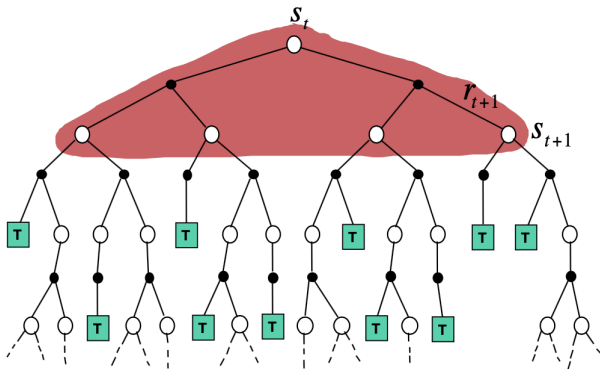
Algoritmi: dinamično programiranje 1

- ▶ Poznamo $\mathcal{P}_{ss'}^a$ in \mathcal{R}_s^a ,
- ▶ Bellmanove enačbe,
- ▶ vrednostna funkcija - ponovna uporaba rešitev,

$$\begin{aligned}v_{\pi}(s) &= \mathbb{E}[G_t \mid S_t = s] \\&= \mathbb{E}\left[\sum_{k=0}^{\infty} \gamma^k R_{t+k+1} \mid S_t = s\right] \\&= \mathbb{E}\left[R_{t+1} + \sum_{k=1}^{\infty} \gamma^k R_{t+k+1} \mid S_t = s\right] \\&= \mathbb{E}\left[R_{t+1} + \gamma \left(\sum_{k=1}^{\infty} \gamma^{k-1} R_{t+k+1}\right) \mid S_t = s\right] \\&= \mathbb{E}\left[R_{t+1} + \gamma G_{t+1} \mid S_t = s\right] \\&= \mathbb{E}\left[R_{t+1} + \gamma v_{\pi}(S_{t+1}) \mid S_t = s\right].\end{aligned}$$

Algoritmi: dinamično programiranje 2

$$V(S_t) \leftarrow \mathbb{E}_{\pi} [R_{t+1} + \gamma V(S_{t+1})]$$

Algoritmi: Monte Carlo 1

- ▶ Nepoznan epizodični MDP,
- ▶ problem napovedovanja,
- ▶ empirično povračilo,
- ▶ štejemo obiske stanj.

Algoritmi: Monte Carlo 2

- Ob prvem obisku stanja s :

$$N(s) \leftarrow N(s) + 1$$

$$S(s) \leftarrow S(s) + G_t$$

- Po koncu učenja:

$$V(s) \leftarrow S(s)/N(s)$$

- Pomni: Računanje povprečja zaporedja $(X_i)_{i \in \mathbb{N}}$

$$\mu_k = \frac{1}{k} \sum_{j=1}^k X_j = \mu_{k-1} + \frac{1}{k}(X_k - \mu_{k-1})$$

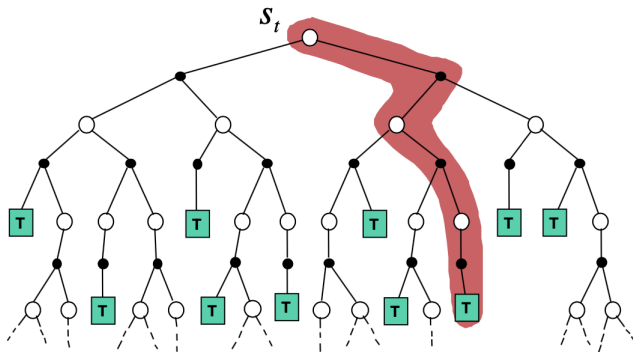
- Inkrementalni Monte Carlo:

$$V(S_t) \leftarrow V(S_t) + \frac{1}{N(t)}(G_t - V(S_t))$$

Algoritmi: Monte Carlo 3

- Inkrementalni Monte Carlo:

$$V(S_t) \leftarrow V(S_t) + \alpha (G_t - V(S_t))$$

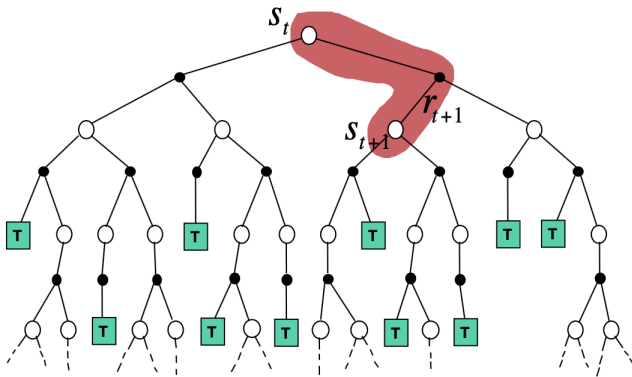
- Splošni obrazec:

$$\textit{nova ocena} \leftarrow \textit{stara ocena} + \textit{korak} (\textit{tarča} - \textit{stara ocena}).$$

Algoritmi: TD(0)

- ▶ Učenje s časovno razliko.
- ▶ *Bootstrapping*.
- ▶ Ne potrebujejo povračila.
- ▶ $G_t \approx R_{t+1} + \gamma V(S_{t+1})$.

$$V(S_t) \leftarrow V(S_t) + \alpha (R_{t+1} + \gamma V(S_{t+1}) - V(S_t))$$

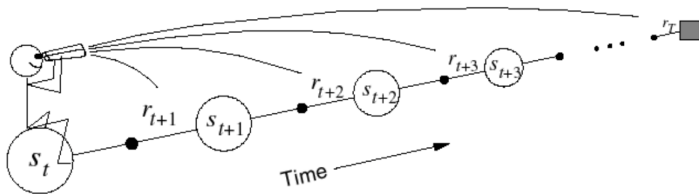

Algoritmi: TD(λ) 1

- ▶ Povezava med MC in TD(0).
- ▶ $G_t^{(n)} = R_{t+1} + \dots + \gamma^{n-1}R_{t+n} + \gamma^n V(S_{t+n})$.
- ▶ Povprečenje različnih $G_t^{(n)}$: $G_t^\lambda = (1 - \lambda) \sum_{n=1}^{\infty} \lambda^{(n-1)} G_t^{(n)}$.

TD(λ) s pogledom naprej:

$$V(S_t) \leftarrow V(S_t) + \alpha(G_t^\lambda - V(S_t)).$$

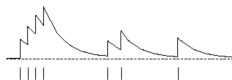

Algoritmi: TD(λ) 2

- ▶ **Sledi upravičenosti** (angl. *eligibility traces*):

$$E_0(s) = 0,$$

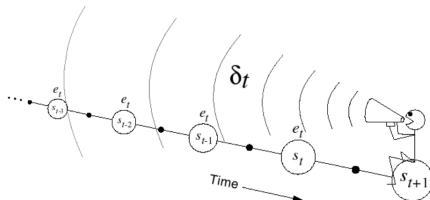
$$E_t(s) = \gamma \lambda E_{t-1}(s) + \mathbb{1}(S_t = s),$$

- $\delta_t = R_{t+1} + \gamma V(S_{t+1}) - V(S_t)$.

TD(λ) s pogledom nazaj:

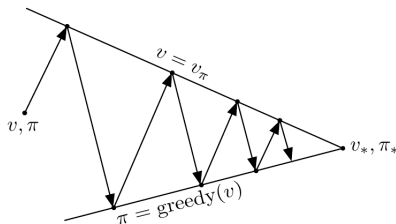
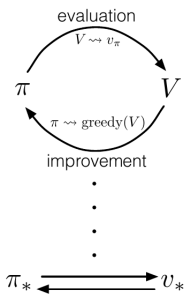
$$V(s) \leftarrow V(s) + \alpha \delta_t E_t(s).$$

Spreminjanje strategije - upravljanje

- ▶ Potrebujemo vrednostno funkcijo akcij.
- ▶ raziskovanje in izkoriščanje.
- ▶ ϵ -požrešna izbira akcij:

$$\pi(a|s) = \begin{cases} \epsilon/m + 1 - \epsilon & \text{če } a^* = \arg \max_{a \in \mathcal{A}} Q(s, a) \\ \epsilon/m & \text{sicer} \end{cases}$$

Konvergenca

► **GLIE:**

$$\lim_{k \rightarrow \infty} N_k(s, a) = \infty,$$

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \pi_k(a|s) = \mathbb{1}(a = \arg \max_{a' \in \mathcal{A}} Q_k(s, a')).$$

► **Robbins-Monro** zaporedje *korakov* α_t :

$$\sum_{t=1}^{\infty} \alpha_t = \infty,$$

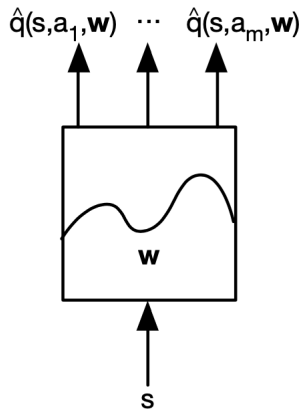
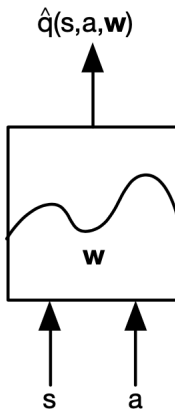
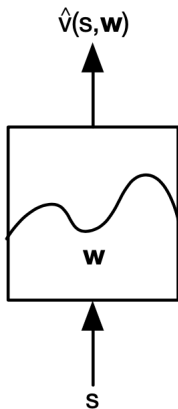
$$\sum_{t=1}^{\infty} \alpha_t^2 < \infty$$

Težave

- ▶ Veliki MDP-ji:
 - ▶ Križci in krožci: 3^9 / 4578 / 765 stanj,
 - ▶ Štiri v vrsto: 4.531.985.219.092 stanj,
 - ▶ Šah: približno 10^{46} stanj,
 - ▶ Go: 10^{170} stanj,
- ▶ Vsi zgornji algoritmi so tabelarični.
- ▶ Počasno učenje.

Aproksimacija

- ▶ Linearna Aproksimacija.
- ▶ Nevronske mreže.

Namizne igre: posebnosti

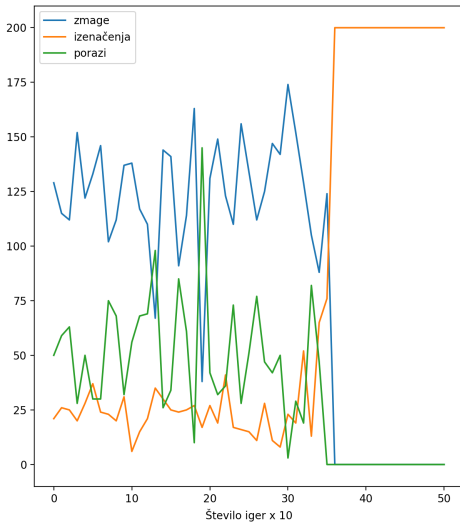
- ▶ »Postanja«.
- ▶ Trening:
 - ▶ Fiksiran nasprotnik,
 - ▶ naključni nasprotnik,
 - ▶ samoigra.
- ▶ Več agentov: $\pi = \langle \pi^1, \pi^2 \rangle$.
- ▶ Iskanje.

$$v_*(s) = \max_{\pi^1} \min_{\pi^2} v_{\pi}(s)$$

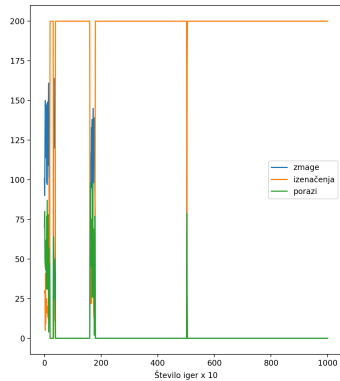
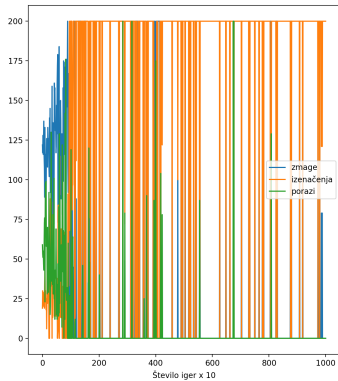
m,n,k-igra

- ▶ Dva igralca, vsota nič, ekstenzivna,
- ▶ $m \times n$ plošča,
- ▶ k v vrsto,
- ▶ pravila križcev in krožcev (3,3,3-igra),
- ▶ prilagoditve: gravitacija.

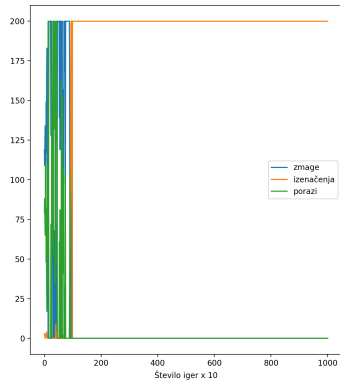
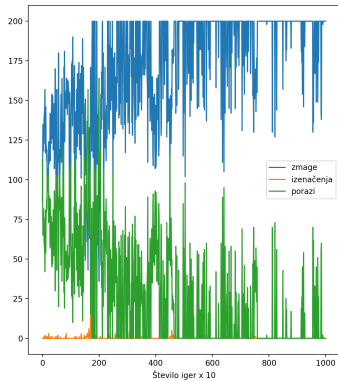
3,3,3-igra 1

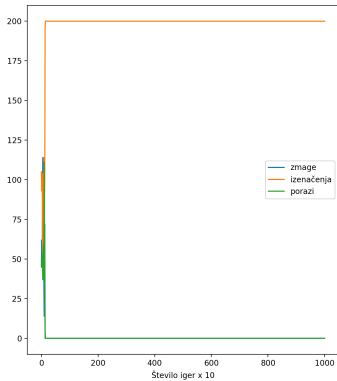
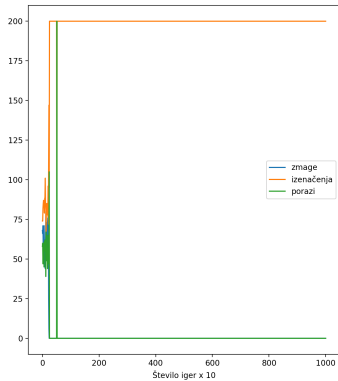
3,3,3-igra 2

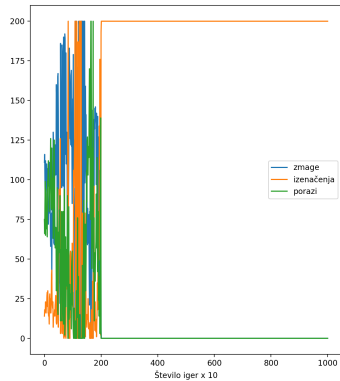
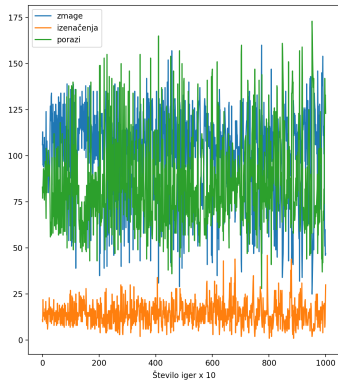
4,4,3-igra

4,4,4-igra

5,5,4-igra

Literatura I

Richard E. Bellman.

Dynamic Programming.

Princeton University Press, Princeton, 1957.

Richard E. Bellman.

A markov decision process.

Journal of Mathematical Mechanics, (6), 1957.

Imran Ghory.

Reinforcement learning in board games.

2004.

David Silver.

Introduction to reinforcement learning.

<https://deepmind.com/learning-resources/>

[-introduction-reinforcement-learning-david-silver](https://deepmind.com/learning-resources/-introduction-reinforcement-learning-david-silver)

2015.

Literatura II

Richard S. Sutton and Andrew G. Barto.

Reinforcement Learning: An introduction.

The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 2 edition, 2015.

Csaba Szepesvari.

Algorithms for Reinforcement Learning.

Morgan & Claypool Publishers, Alberta, Canada, 2009.